

CERTIFICATE

This is to certify that the dissertation entitled "CLEAN VILLAGE CAMPAIGN IN MAHARASHTRA AND ENVIRONMENTAL AWARENESS : A COMPARATIVE STUDY OF TWO VILLAGES IN KOLHAPUR DISTRICT" submitted to the Shivaji University, Kolhapur in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Philosophy (Sociology) in the specialization "Sociology of Development and Environment" embodies the results of a piece of bonafide research work carried out by Mr. Akhilesh Vishwasrao Shinde, under my guidance and supervision and that no part of this dissertation has been submitted for any diploma or degree in this or any other University.

Place : Kolhapur.

Date : 30.06.2009

Research Guide

[Signature]
30/6/09
Prof. Dr. S.A. Salunkhe

Professor & Head,

Department of Sociology,

Shivaji University, Kolhapur.

ऋणनिर्देश

“महाराष्ट्रातील ग्राम स्वच्छता अभियान आणि पर्यावरणीय जाणीव : कोल्हापूर जिल्ह्यातील दोन गावांचा तुलनात्मक अभ्यास” या विषयावरील एम.फिल पदवीसाठी लिहिलेला लघु-शोधनिबंध अनेकांच्या प्रेरणा, मार्गदर्शन आणि सहकार्य यामुळे मला पूर्ण करता आला. यासाठी मला अनेकांचे बहुमोल सहकार्य आणि मदत मिळाली त्या सर्वांचे योग्य ते ऋणनिर्देश करणे आणि त्यांच्याबद्दल आदर बाळगणे हे माझे कर्तव्य समजतो.

या संशोधनाच्या कामात शिवाजी विद्यापीठ समाजशास्त्र विभाग प्रमुख, माझे प्रेरणा स्थान आदरणीय गुरुवर्य प्रा.डॉ.एस.ए.साळुंखे सर यांनी मला बहुमोल मार्गदर्शन केले त्यांचा विषयातील व्यासंग, संशोधनातील शिस्त, प्रदीर्घ अनुभव आणि अंखड उत्साह मला सतत प्रेरणादायी ठरला. त्यांच्या अचूक प्रेमळ मार्गदर्शनामुळेच मला हे संशोधनाचे कार्य पूर्ण करता आले. याबद्दल प्रा.डॉ.एस.ए.साळुंखे सर यांचे आभार मानण्यापेक्षा आयुष्यभर त्यांच्या ऋणात राहणे पसंत मी करतो.

संशोधन कालावधीत समाजशास्त्र विभागातील प्रा.डॉ.जे.बी.आंबेकर, प्रा.डॉ.आर.बी.पाटील, प्रा.डॉ.आर.एन.साळवे, वरिष्ठ अधिव्याख्याता डी.श्रीकांत, अधिव्याख्याता वी.एन.केंद्रे, डॉ.प्रतिभा देसाई यांचेही मला वेळोवेळी बहुमोल असे मार्गदर्शन लाभले त्याप्रती मी कृतज्ञता व्यक्त करतो.

माझे गुरुवर्य प्राचार्य वी.एन.कालेकर, डॉ.माणिक माने, प्रा.मच्छिंद्र सकटे, डॉ.पी.एस.एस.कांबळे, अधिव्याख्याता राजेंद्र पवार, टी.एस.बांगर सर यांचे मला महाविद्यालयीन जीवनापासून मार्गदर्शन लाभले त्याबद्दल मी त्यांचा ऋणी आहे. डॉ.प्रल्हाद माने, सतीश धनवडे, सुतार सर, चव्हाण मामा यांनीही मला संशोधन कामात सहकार्य केले त्याबद्दल त्यांचेही आभार मानतो.

संशोधनाचा आवश्यक भाग असलेले तळगाव व वाघराळी या गावातील ग्रामपंचायत सदस्य व गावातील लोक, शिक्षक, ग्रामसेवक, जिल्हापरिषदेतील अधिकारी, याचबरोबर वॅ.बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालयाचे सर्व पदाधिकारी व कर्मचारी वर्ग, विद्यापीठाचा इंटरनेट विभाग येथील व्यक्तींची मला मदत मिळाली त्यांचेही मनःपूर्वक आभार मानतो .

ज्यांच्या त्याग व आशीर्वादाच्या जोरावर मला शिक्षणाची अनमोल अशी संधी प्राप्त करता आली ते माझे आई-वडिल, मामा, बहिण, आजी-आजोबा, दादा-वहिनी यांच्या ऋणातच राहणे मी पसंत करेन .

सदरचा लघु-शोधनिबंध पूर्ण करण्यासाठी मित्र परिवारामध्ये रमजान सय्यद, श्रीराम मोहिते, शहाजी देठे, सोमनाथ पंदे, सुधाकर जाधव, विनायक पाटील, धनाजी पाटील, अमोल पाटील, अविनाश कांबळे, अभिजीत देवकुळे, सुशांत महाजन, सर्जेराव वाघे, राजेंद्र महानवर व सारीका खाडे, उज्वला पाटील, दिपाली सामंत, सुप्रिया आणि इतर सर्वांचेही मला सहकार्य मिळाले त्याबद्दल त्यांचेही मनःपूर्वक आभार मानतो .

सदरचा लघु शोधनिबंध पूर्ण करण्यासाठी ज्यांचे प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष सहकार्य व प्रेरणा मिळाली त्या सर्वांचा मी अत्यंत ऋणी आहे .

स्थळ : कोल्हापूर

दिनांक : ३० .०६ .२००९

अखिलेश विश्वासराव शिंदे